
Arkivkode:

FU-sak: 14/14

Sak nr.:

Møte: 4.09.14

FORSKNINGSINFRASTRUKTUR – INFRASTRUKTURUTVALG VED UIB

1 Bakgrunn

Ved UiB har flere sterke fagmiljøer fått innvilget store beløp fra NFR og det norske veikartet for nasjonale satsninger. For øyeblikket har derfor UiB ingen søknader/prosjekter på vent hvor UiB er prosjektansvarlig. Det viser at universitetet har forskningsmiljøer som besitter unik kompetanse i å utvikle infrastrukturer og søknader om midler til slike prosjekter. Denne kompetansen bør formidles ut i organisasjonen til inspirasjon og lærdom for andre fagmiljøer.

Universitetsledelsen legger vekt på å utvikle infrastruktur som setter våre forskere bedre i stand til å lykkes, og at universitetet sentralt bør ha et særskilt ansvar for forskningsinfrastruktur som benyttes av flere fagmiljøer.

På denne bakgrunn vurderer ledelsen å opprette et eget infrastrukturutvalg ved Universitetet i Bergen. Et slikt utvalg kan bedre informasjonsdeling og – flyt, samordning om infrastruktur, og gi anbefalinger og råd til universitetsstyret både om behov, investeringsplaner, etablering, organisering og drift av infrastruktur.

Før saken eventuelt fremmes for behandling i universitetets organer, er det nødvendig med en bred diskusjon om temaet. Saken legges derfor frem for Forskningsutvalget som vedtakssak.

2 Hvordan definere forskningsinfrastruktur?

NFRs nasjonale strategi for forskningsinfrastruktur inkluderer følgende i begrepet:

- **eInfrastruktur** – tungregnemaskiner, grid-teknologi, avanserte løsninger for lagring og håndtering av data, samt høyhastighetsnettverk
- **vitenskapelige databaser** – strukturerte, systematiserte, digitalt lagrede data som f.eks. private eller offentlige registrer, tidsserier, surveydata, digitale bilder, tekster eller lydfiler hvor informasjon kan finnes igjen ved bruk av ulike søkekriter i et datasystem
- **vitenskapelige samlinger** – objekter av en viss type som er systematisert og digitalisert med tanke på vitenskapelig anvendelse. F.eks. biobanker, samlinger av fossiler, artseksemplarer eller gjenstander
- **vitenskapelig utstyr** – både basisutstyr og avansert utstyr for spesielle forskningsformål
- **større forskningsfasiliteter** – større laboratorier, forskningsinstallasjoner etc.

For forskningen ved UIB er det viktig å føye til følgende til definisjonen av infrastruktur:

- **Ikke digitaliserte samlinger og arkiver** som er avgjørende for mange av våre forskere
- Infrastruktur for **utøvende kunstneriske fag**

Bygg defineres som egen infrastruktur, men inkluderes ikke i det videre.

3 Mandat

NFR gir følgende anbefalinger til FoU-institusjonene om hva man bør fokusere på ved utvikling av nasjonale infrastrukturprosjekter, det samme er gyldig for grunninfrastruktur:

- «Ha klare planer for hvordan vertskapsrollen skal forvaltes
 - Hvordan forvalte, tilgjengeliggjøre og drifte på lang sikt
- Synliggjøre kostnadene knyttet til infrastruktur
- Prioritere forskningsinfrastruktur innenfor grunnbevilgningen
 - Behov for nyinvesteringer, oppgraderinger og drift i egne budsjett»

Anbefalingene er relevant for mandatet til et eventuelt infrastrukturutvalg ved UiB, sammen med følgende elementer

- Utvalget skal gi råd til universitetsstyret om hvilke infrastrukturer som universitetet sentralt bør ha ansvar for.
- Utvalget skal vurdere tilgjengelighet til infrastrukturene og vurdere hvordan forskningsinfrastruktur kan tilgjengeliggjøres i undervisningen og dermed bidrar til forskningsbasert undervisning.
- Utvalget skal gi råd i det prinsipielle arbeidet med å utarbeide retningslinjer for brukerbetaling – internt og eksternt.
- Utvalget skal synliggjøre kritiske områder hvor UiB ikke har/ikke har tilfredsstillende forskningsinfrastruktur.
- Utvalget kan gi råd til universitetsstyret der det er behov for etiske avklaringer/retningslinjer innenfor infrastruktur.
- Utvalget har det faglige ansvaret for en infrastrukturkonferanse/møte som arrangeres en til to ganger i løpet av en rektorperiode.

4 Utvalgets sammensetning

Ved sammensetning av styrer råd og utvalg er det særlig to forhold som er viktige. For det første må utvalget ha medlemmer med adekvat kompetanse i forhold til utvalgets mandat og arbeidsoppgaver. Et utvalg som skal fungere på institusjonelt nivå må i tillegg representere mangfoldet i UiBs virksomhet. Ved UiB har to hovedmodeller vært benyttet ved oppnevning av styrer, råd og utvalg:

- 1) Representativ utvalg også kalt generalistutvalg
- 2) spesialistutvalg.

1) Representativt utvalg/Generalistutvalg vil følge samme norm som forskningsutvalget. Et slikt utvalg kan settes sammen på følgende måte:

Leder: pro/viserektor

Medlemmer: 1 representant fra hvert fakultet, 1 representant fra gruppe B, 1 representant fra universitetsmuseet, studentrepresentant(er).

Observatører: Universitetsbiblioteket, IT-avdelingen og fagmiljøer/avdelinger med spesiell kompetanse på organisering og drift av forskningsinfrastruktur.

2) Spesialistutvalg: S sammensatt av personer med spisskompetanse på forskningsinfrastruktur.

Leder: kan være pro/viserektor, men kan også være en fagperson med spisskompetanse på området.

Medlemmer: En mindre gruppe representanter (3-4) for vitenskapelige tilsatte, eller 1 representant oppnevnt av hvert fakultet samt 1-3 representanter fra fagmiljøer/avdelinger med spesiell kompetanse på organisering og drift av forskningsinfrastruktur.

Det kan vurderes om Universitetsmuseet og Universitetsbiblioteket skal være medlemmer eller ha observatørstatus.

5 Årlig status for forskningsinfrastruktur

Informasjon om eksisterende infrastruktur må samles slik at den kan gjøres tilgjengelig for hele organisasjonen, og potensielt bidra til å inkludere flere fagmiljøer. Å utarbeide oversikt over videre finansieringsbehov for langsiktig strategisk planlegging er nødvendig

For å sikre at Infrastrukturutvalget har et enhetlig kunnskaps- og informasjonsgrunnlag for sin virksomhet, anbefales det at fakultetene utarbeider en kort årlig status for sin forskningsinfrastruktur. En mal for dette må utarbeides.

6 Avdelingsdirektørens kommentarer

Spørsmålet om opprettelse av et eget utvalg for infrastruktur ved Universitet i Bergen er i en tidlig fase, der formålet er å få innspill som kan danne grunnlag for diskusjon og senere avgjørelser om opprettelse av et slikt utvalg.

Infrastruktur er allerede en fremskutt del av det strategiske og langsiktige arbeid i en rekke fagmiljøer, ikke minst fordi nyanskaffelser og oppbygging av utstyrsparke forutsetter ekstern finansiering. Forskningsadministrativ avdeling tilrettelegger de nødvendige søknadsprosesser i denne sammenheng, som går i klare linjer fra forskningsmiljø til institutt, fakultet og universitetsledelsen. Prioritering av søknader er etter avdelingsdirektørens vurdering noe som fortsatt bør følge linjeledelse og ikke overføres til et sentralt utvalg.

Av samme grunn anses det avgjørende at utvalget får en rådgivende funksjon og ikke har særskilt vedtakskompetanse eller har egne midler å dele ut.

Infrastruktur er et tema som diskuteres på flere hold ved UiB, bla. i styret for Universitetsbiblioteket, der man drøfter og skal ta stilling om UB best kan forstås som en enhet som driver med egen forskning, eller om det i større grad er å oppfatte som en støttefunksjon, en infrastrukturavdeling eller en servicefunksjon på linje med avdelingene i UiBs øvrige sentraladministrasjon. Konklusjonen

vil ha betydning for om UB skal ha et eget styre eller ikke, og er relevant for diskusjonen om et institusjonelt infrastrukturutvalg ved UiB.

Et infrastrukturutvalg vil behandle institusjonelle forhold knyttet til UiBs forskningsinfrastruktur, i en tid der forskningen kjennetegnes av et økende behov for organisert samarbeid på tvers av fag samt mellom ulike institutt og fakultet. I denne sammenheng er det avgjørende at utvalget gjøres i stand til å ha en helhetlig og langsiktig tilnærming til sine oppgaver. På denne bakgrunn er det naturlig at utvalget får en sammensetning som et representativt utvalg, i tråd med alternativ 1 ovenfor.

Saken legges med dette frem for utvalget med følgende forslag til vedtak:

1. Forskningsutvalget slutter seg til forslaget om opprettelsen av et institusjonelt, representativt utvalg for forskningsinfrastruktur ved Universitetet i Bergen.
2. Utvalget anbefaler universitetsledelsen, med utgangspunkt i saksforelegg og innspill som fremkom i utvalgets møte 4. september, om å foreta en videre utredning av saken med sikte på fastsettelse av mandat og sammensetning samt oppnevning i løpet av inneværende akademiske år.